

Asia: VN/14961/2024

## **Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU3)**

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

### **Avovastaus**

-

Liikenne

### **Avovastaus**

-

Maatalous

### **Avovastaus**

-

Rakennusten erillislämmitys

### **Avovastaus**

-

Työkoneet

### **Avovastaus**

-

Jätehuolto

### **Avovastaus**

-

F-kaasut

**Avovastaus**

-

**Teollisuus ja muut päästöt****Avovastaus**

-

**Kuntien ja alueiden ilmastotyö****Avovastaus**

-

**Kulutuksen hiilijalanjälki****Avovastaus**

-

**Julkiset hankinnat****Avovastaus**

-

**Muut poikkisektorit****Avovastaus**

-

**Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset****Avovastaus**

-

**Muita huomioita****Avovastaus**

FEE Suomi kiittää mahdollisuudesta lausua keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta. Arvostamme suunnitelman laaja-alaisuutta ja poikkileikkaavien toimien tarkastelua. Katsomme kuitenkin, että kasvatuksen ja koulutuksen rooli jää suunnitelmassa vähäiseksi, vaikka ne ovat olennaisia ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Kansalaisten tietojen, taitojen, arvojen ja asenteiden vahvistaminen on keskeistä siirryttäessä hiilinegatiiviseen ja luontoposiitiiviseen yhteiskuntaan. Tämä edellyttää ympäristökasvatuksen,

mukaan lukien ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen, järjestelmällistä edistämistä kaikilla koulutusasteilla, vapaan sivistystyön kentällä sekä työpaikoilla.

Ympäristökasvatus tarkoittaa kasvatuksen, opetuksen ja oppimisen kokonaisuutta, joka vahvistaa ihmisten tietoja, taitoja, arvoja ja toimintakykyä kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi. Se ei rajoitu vain lapsiin tai kouluihin, vaan koskee kaikkia ikäryhmiä ja yhteiskunnan sektoreita – varhaiskasvatuksesta työpaikkoihin, harrastusryhmiin, yrityksiin ja päätöksentekoon.

FEE Suomi ehdottaa, että ilmastosuunnitelmaan poikkileikkaaviin toimenpiteisiin sisällytetään osio, jossa määritellään kasvatuksen ja koulutuksen vahvistamistoimet. Vahvistamistoimia voivat olla esimerkiksi kansalaisten laaja-alaisen kestävyysosaamisen vahvistaminen, koulutuksen sisällyttäminen sektorikohtaisten päästövähennystoimien yhteyteen, valtakunnalliset voittoa tavoittelemattomat ympäristökasvatuksen ohjelmat ja ympäristömerkit sekä tuet ympäristökasvatuksen kehittämiseen kunnissa. Lisäksi suunnitelmassa esitettyä ilmastotoimien vaikuttavuuden seuranta tulisi laajentaa koskemaan myös kasvatuksen, koulutuksen ja viestinnän toimenpiteitä.

Ympäristökasvatus vahvistaa tietoja, resilienssiä ja toimijuutta, joita tarvitaan laajamittaisiin ilmasto- ja luontotoimiin, erityisesti jos se toteutetaan monialaisesti ja paikallisuuteen pohjautuen. Ympäristökasvatus lisää ymmärrystä ympäristöhaasteiden juurisyistä, vahvistaa luontosuhdetta ja kannustaa kestävien elämäntapojen omaksumiseen. Ympäristökasvatus tukee arvojen, taitojen ja käyttäytymismallien kehittymistä, jotka edistävät kestäviä elämäntapoja.

Ympäristökasvatus painottaa ympäristön kestävyttä, antaa oppijoille taidot tulevaisuuden ammatteihin, kuten uusiutuvaan energiaan, kestäväan maatalouteen ja hiilenhallintaan, ja vastaa ilmastokestävän talouden osaamistarpeisiin. Ilman systemaattista ympäristökasvatusta moni strategian toimenpide jää vajaaksi vaikuttavuudeltaan.

Kasvatuksen ja koulutuksen huomioon otto osana ilmastosuunnitelmaa vastaa Suomea velvoittaviin kansainvälisten ja kansallisten sopimusten, ympäristö- ja koulutuspoliittisten linjausten ja ohjelmien vaatimukseen, kuten YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n tavoitteeseen 4.7, Pariisin ilmastosopimukseen (2016), Suomen kestävä kehityksen toimikunnan kansalliseen kestävä kehityksen strategiaan (2022) ja toimenpidesuunnitelmaan (2025), Unescon kestävä kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen ESD-linjauksiin (2019) ja Greening Education Partnerhip -aloitteeseen (2024), Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kestävä kehityksen linjauksiin (2020) sekä EU komission suositukseen ympäristökasvatuksesta (2022).

FEE Suomi katsoo, että suunnitelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kasvatuksen ja koulutuksen tunnustamista osana kokonaisuutta. Ympäristökasvatus on poikkileikkaava,

kustannustehokas, osallistava ja vaikuttava keino tukea yhteiskunnan siirtymää kohti hiilinegatiivista ja kestävää tulevaisuutta.

Muotka Anna  
Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi